

Sygn. akt IV CSK 77/06

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lipca 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Krzysztof Pietrzykowski (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku J.S.

przy uczestnictwie J.S.

z udziałem Prokuratora Prokuratury Apelacyjnej

o uznanie orzeczenia sądu zagranicznego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 5 lipca 2006 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawczyni

od postanowienia Sądu Apelacyjnego

z dnia 28 września 2005 r., sygn. akt [...],

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Wnioskodawczyni J.S. wniosła o uznanie za skuteczny na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej prawomocny wyrok Stanowego Sądu Najwyższego w Nowym Jorku z dnia 31 października 2003 r. orzekający rozwiązanie jej małżeństwa zawartego w dniu 16 lipca 1983 r. w B. z J.S. Uczestnik postępowania J.S. wnosił o oddalenie wniosku z uwagi na fakt wszczętego wcześniej przez niego w Polsce procesu rozwodowego, zanim uprawomocniło się orzeczenie sądu zagranicznego. Biorący udział w sprawie Prokurator również wnosił o oddalenie wniosku wobec treści art. 1146 § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Okręgowy w O. postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2005 r. oddalił wniosek. Z ustaleń Sądu wynikało, iż J.S. i J.S. dnia 16 lipca 1983 r. zawarli związek małżeński w Urzędzie Stanu Cywilnego w B. Ze związku tego urodziło się dwoje dzieci: A. i M. Małżonkowie legitymują się zarówno polskim, jak i amerykańskim obywatelstwem. Obecnie wnioskodawczyni zamieszkuje na terenie USA, natomiast uczestnik postępowania przebywa w Polsce. Dnia 24 marca 2003 r. J.S. złożył w Sądzie Okręgowym w B. pozew o rozwód. Dnia 21 maja 2004 r. sprawa została ostatecznie według właściwości przekazana Sądowi Okręgowemu w W. Z kolei dnia 9 maja 2003 r. wnioskodawczyni wystąpiła do Stanowego Sądu Najwyższego Stanu Nowy Jork o rozwiązanie jej małżeństwa z uczestnikiem postępowania, o czym powiadomiono uczestnika, jak też zawiadomiono go o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 22 września 2003 r. J.S. przesał do Stanowego Sądu Najwyższego Stanu Nowy Jork pismo, w którym wnosił o oddalenie powództwa, a także informował o zawiśnięciu sprawy przed sądem polskim, co by dowodziło, że nie był on pozbawiony możliwości obrony swoich praw. Stanowy Sąd Najwyższy dnia 31 października 2003 r., stosując przepisy prawa Stanu Nowy Jork, wydał wyrok, mocą którego rozwiązał małżeństwo J. i J.S. przez rozwód. Wyrok ten uprawomocnił się.

Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że w rozumieniu art. 1146 § 1 pkt 4 k.p.c. sądem polskim, powołanym do rozstrzygnięcia sprawy o rozwód, jest sąd okręgowy, rzeczowo właściwy do rozstrzygania takich spraw. Sąd I instancji

podkreślił, że mylne wniesienie pozwu do niewłaściwego miejscowo sądu nie może powodować negatywnych skutków procesowych dla strony (art. 200 § 3 k.p.c.). Sąd Okręgowy przyjął zatem jako datę wszczęcia postępowania o rozwód przed sądem polskim dzień 24 marca 2003 r., a nie dzień 21 maja 2004 r., w którym akta sprawy wpłynęły do Sądu Okręgowego w W. W tych okolicznościach istnieje, w ocenie tego Sądu, negatywna przesłanka do uznania orzeczenia sądu zagranicznego zgodnie z art. 1146 § 1 pkt 4 k.p.c.

W apelacji od postanowienia Sądu Okręgowego wnioskodawczynie zarzuciła naruszenie art. 1146 § 1 pkt 4 k.p.c. i art. 200 § 3 k.p.c.

Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 28 września 2005 r., oddalił apelację w całości dzieląc stanowisko Sądu Okręgowego w O. W uzasadnieniu wyroku podkreślił w szczególności, że celem regulacji zamieszczonej w art. 1146 § 1 pkt 4 k.p.c. nie jest przyznanie pierwszeństwa orzeczeniu zagranicznemu z uwagi na okoliczność, że stało się ono prawomocne wcześniej niż wydane w tej samej sprawie orzeczenie sądu polskiego. Cel jest inny i ogranicza się do przyznania priorytetu postępowaniu rozpoznawczemu, toczącemu się przed sądem polskim, jeżeli zostało ono wszczęte wcześniej niż uprawomocniło się orzeczenie zagraniczne.

Wnioskodawczynie w skardze kasacyjnej zarzuciła postanowieniu Sądu Apelacyjnego naruszenie przepisów postępowania, mianowicie art. 1146 § 1 pkt 4 k.p.c. i art. 200 § 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut, dotyczący błędnej wykładni art. 1146 § 1 pkt 4 k.p.c. przez przyjęcie, że wszczęciem sprawy przed sądem polskim powołanym do jej rozstrzygnięcia jest także wniesienie sprawy do sądu niewłaściwego miejscowo, nie zasługuje na uwzględnienie. W rozumieniu tego przepisu sądem powołanym do rozstrzygnięcia sprawy jest bowiem sąd polski, któremu przysługuje jurysdykcja do rozpoznania danej sprawy. W niniejszej sprawie bez wątpienia istnieje jurysdykcja krajowa sądu polskiego (art. 1100 § 1 k.p.c.). Wniesienie zatem przez uczestnika postępowania powództwa o rozwód do sądu polskiego, przed wytoczeniem przez jego małżonkę analogicznego powództwa do

sądu amerykańskiego, spowodowało powstanie negatywnej przesłanki wykluczającej uznanie wyroku sądu amerykańskiego. Zgodnie z art. 1146 § 1 pkt 4 k.p.c., sprawa została wszczęta „przed sądem polskim powołanym do jej rozstrzygnięcia”. Określenie „sąd polski” w rozumieniu tego przepisu oznacza, że istnieje jurysdykcja krajowa sądów polskich do rozstrzygnięcia danej sprawy, niezależnie od tego, czy konkretny sąd polski, do którego wniesiono powództwo, jest właściwy rzeczowo bądź miejscowo. Z punktu widzenia rozważanej przesłanki nie ma więc znaczenia w okolicznościach niniejszej sprawy wniesienie powództwa do sądu niewłaściwego miejscowo.

O tym, jakie są konsekwencje wszczęcia sprawy przed sądem polskim, który jest niewłaściwy rzeczowo lub miejscowo, rozstrzygają przepisy polskiego kodeksu postępowania cywilnego, zgodnie z regułą właściwości *legis fori processualis*. W tym zakresie znajduje zastosowanie art. 200 § 3 k.p.c., według którego czynności dokonane przed sądem niewłaściwym pozostają w mocy. Nie zasługuje w związku z tym na uwzględnienie podniesiony w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia tego przepisu. Jak już bowiem wyżej wyjaśniono, art. 1146 § 1 pkt 4 k.p.c. w ogóle nie dotyczy właściwości rzeczowej lub miejscowej, ale odnosi się wyłącznie do istnienia przesłanki jurysdykcji krajowej sądów polskich.

Z przedstawionych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.